

Date: 17th November-2024

PROFILAKTIKA INSPEKTORLARINING TILANCHILIK HUQUQBUZARLIKLARINING OLDINI OLISHDAGI AMALGA OSHIRADIGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARDA UCHRAYOTGAN MUAMMOLAR TAHLILI

Qutpiddinova Parvina Muhiddinovna

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi

3-o'quv kursi 336-guruh kursanti

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada profilaktika inspektorlarining tilanchilik jinoyatlari va huquqbuzarliklarining oldini olish borasidagi o'zaro hamkorlik tushunchasi, tilanchilik huquqbuzarligining o'ziga xos xususiyatlari, uning huquqiy asoslari hamda ushbu sohadagi muammo va kamchiliklar, ularning yechimlari yoritib o'tilgan.

Abstract: In this scientific article, the concept of mutual cooperation of preventive inspectors in the prevention of begging crimes and offenses, the specific characteristics of the offense of begging, its legal basis, as well as problems and shortcomings in this area, and their solutions, are highlighted.

Kalit so'zlar: Huquqbuzarliklar profilaktikasi, tilanchilik huquqbuzarligi, jamoat joylari, pul yoko moddiy qimmatliklar, chora-tadbirlar.

Key words: Prevention of crimes, crime of begging, public places, monetary or material values, measures.

Aeroportlarda, vokzallarda, xiyobonlarda, istirohat bog'larida, bozorlarda va savdo majmualari hududlarida, shuningdek ularga tutash hududlarda, avtomototransport vositalarini vaqtincha saqlash joylarida, ko'chalarda, stadionlarda, bokatlarda, yo'llarning qatnov qismida, moddiy madaniy meros ob'ektlari joylashgan hududlarda, jamoat transportining barcha turlarida va boshqa jamoat joylarida pul, oziq-ovqat mahsulotlari va boshqa moddiy qimmatliklar berishni faol tarzda so'rab, tilanchilik bilan shug'ullanish tilanchilik sifatida belgilangan.

Hozirgi tinch va farovon hayotimiz bardavom bo'lishligi avvalo yurtdagi siyosiy tuzumning qanday olib borilayotganligi hamda fuqarolarning olib borilayotgan bunday siyosatga qay tarzda munosabat bildirayotganligi bilan ifodalanadi. Biz bilamizki jamiyatdagi osoyishtalikni saqlash har birimizning burchimizdir. Lekin ming afsuski, davlatimiz rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi va fuqarolarnig tinchini buzuvchi harakatlar hali hamon davom etib kelmoqda. Yevropa olimlari jamoat tartibi buzilishlarini quyidagi ko'rinishlarini aytib o'tishgan:

- spirtli ichimliklarni jamoat joylarida ichish, (ushbu maqsadlar uchun maxsus ajratilgan joylar bundan mustasno) mast holda jamoat joylarida bo'lish;
- hovli, ayvonda, parkda, bog'chada, bozorda, transportda, plyajlarda va boshqa jamoat joylarida pul, narsalar va boshqa qimmatbaho narsalar uchun qimor o'yinlarida qatnashish (ushbu maqsadlar uchun maxsus mo'ljallangan joylar bundan mustasno);
- jamoat joylarida fuqarolarni haqorat qilish va jamoat tartibini va fuqarolarning

Date: 17th November-2024

tinchligini buzadigan boshqa shu kabi harakatlar.

- yuk poyezdlariga, shahar poezdlari va shaharlararo poezdlarning zinapoyalari va buferlariga chiqish.
  - noma'lum joylarda ko'chalarning, temir yo'llarning qatnov qismidan o'tish.
  - baland ovozda kuylash, musiqa asboblarini chalish orqali sukunatni buzish; texnik vositalardan foydalangan holda kvartirani ta'mirlash.
  - yong'in chiqadigan narvonlarini, uylarning tomlari, chodirlari va podvallarini noto'g'ri ishlatish.
  - uy atrofidagi axlatxonalarining yonishi, binolar yaqinida, o'rmon ekinzorlari va o'rmonda o't yoqish.
  - taqiqlangan joylarda, daryolar va hovuzlarda cho'milish.
  - maysazor va gulzorlardan gullarni kesib tashlash, himoya qilinadigan yovvoyi o'simliklarni to'plash, yashil joylarni buzish yoki yo'q qilish.
  - temir yo'l, aviatsiya, avtotransport uskunalari, signalizatsiya va aloqa uskunalari, tashiladigan uskunalar, konteynerlar va boshqa mulkka zarar etkazilishi; poyezdlarga toshlar va boshqa narsalarni tashlash; buyumlarni temir yo'l izlariga qo'yish; havo, suv va temir yo'l transportining xizmat ko'rsatish zonalariga kirish.
  - maishiy va sanoat chiqindilarini aniqlanmagan joyda saqlash. Turar joy binolari orasida va hovlilarda yuk mashinalarini to'xtatish. Piyoda yo'llarida haydash. Maysazorlar va o'yin maydonchalarida avtoulavlarni to'xtatish.
  - uy hayvonlarini parvarish qilish va yurish qoidalarini buzish.
  - sport va ko'ngilochar tadbirlar, stendlarning yopilishi, musobaqalarni yoki boshqa tadbirlarni o'tkazish uchun stendlarga, sport maydonchalariga, yugurish maydonchalariga va boshqa joylarga o'tish, shuningdek tadbirlarni o'tkazishga xalaqit beradigan boshqa harakatlar.
  - shovqin effektini yaratadigan va tomoshabinlar, sport va ko'ngil ochish tadbirlari ishtirokchilariga xalaqit beradigan narsalardan foydalanish, shuningdek to'siqlar, yoritish moslamalari, televizion tasvirlarni tushirish uchun platformalar, boshqa maqsadlar uchun yordamchi tuzilmalardan foydalanish.
  - sport va ko'ngilochar tadbirlarning tashkilotchilari, ijrochilari va tomoshabinlarining qadr-qimmatini kamsitadigan va xo'rlaydigan qichqiriqlar.
  - Transportning normal ishlashiga xalaqit beradigan yoki jamoat tartibini buzadigan sport va ko'ngilochar tadbirlardan keyin ko'chalarda, maydonlarda va boshqa jamoat joylarida yurishlarni tashkil etish va boshqalar.
- Yuqorida keltirilgan misollardan shuni aytishimiz mumkinki, hozirgi paytdabarcha sohalarda kelib chiqishi mumkin bo'lgan bunday tartibsizliklarni fuqarolarning ishtirokisiz tartibga solish yana boshqa yangi turdagi qiyinchilik va muammolarni keltirib chiqaradi. Shunday ekan fuqarolarda jamoat tartibini saqlashga bo'lgan ishtiyoqni uyg'otish va ularning ongiga jamiyatga nisbatan befarqlik va ishonmaslik tuyg'ularini o'rniga vatanga

Date: 17th November-2024

bo'lgan muhabbat, insoniylik, halollik va birodarlik g'oyalarini singdirish zarur. Chunki sodir etilayotgan ko'plab tartibsizlik va huquqbuzarlik, shuningdek jinoyatchilik holatlari aynan fuqarolarning befarqligi, boshqalarga yordam berishni istamasligi yoki o'z vaqtini ketkazishni xohlamasligi uchun ham ochilmay qolmoqda. Bu esa nafaqat jinoyatchilikni oldini olishda, balki ularni aniqlash va bartaraf etishda ham qator muammolarni keltirib chiqarmoqda.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlashimiz kerakki, tilanchilik jinoyatlarining oldini olishda biz jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikni amalga oshirishimiz hamda huquqbuzarliklarning chora-tadbirlaridan foydalangan holda tilanchilik huquqbuzarliklarining sodir etilishini jilovlay olishimiz mumkin.

